



Założenia Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 (cz. 2)

Małgorzata Stanisławczuk
m.stanislawczuk@podr.pl

Zobowiązania związane
ze środowiskiem, klimatem
i inne w dziedzinie zarządzania

1. Ochrona cennych siedlisk i zagrożonych gatunków na obszarach Natura 2000

– jak dotychczas cel jest niezmienny (utrzymanie cennych siedlisk przyrodniczych, lęgowych ptaków, zapobieganie pogarszaniu się lub przywrócenie właściwego stanu ochrony na terenach Natura 2000).

Zobowiązanie na 5 lat. Płatność w formie zryczałtowanej. Szacowane stawki płatności:

- zmiennowilgotne łąki trzęślicowe – 1.568 zł/ha;
- zalewowe łąki selernicowe i słonorośla – 1.452 zł/ha;
- murawy – 1.612 zł/ha;
- półnaturalne łąki wilgotne – 1.115 zł/ha, a łąki świeże – 1.497 zł/ha;
- torfowiska (wymogi kluczowe) – 912 zł/ha i 1.536 zł/ha wymogi kluczowe i uzupełniające;
- ochrona siedlisk lęgowych - 1.055 zł/ha (rycyk, kszczyk, krwawodziób, czajka i derkacz), 1.347 zł (dubelt i kulik wielki), 1.555 zł/ha (wodniczka).

Beneficjentowi realizującemu zobowiązania na obszarach niebędących UR przysługiwać będzie dodatkowa płatność w przypadku zalania lub podtopienia w wysokości 280 zł/ha

Kontynuujemy prezentację założeń Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027. Poniżej informacje nt. płatności w ramach zobowiązań środowiskowych i inwestycji.

(informacja oparta będzie na monitoringu satelitarnym).

2. Ochrona cennych siedlisk i zagrożonych gatunków poza obszarami Natura 2000

Beneficjentowi realizującemu zobowiązania na obszarach niebędących UR przysługiwać będzie dodatkowa płatność w przypadku zalania lub podtopienia w wysokości 280 zł/ha (informacja oparta będzie na monitoringu satelitarnym).

W ramach tej interwencji obowiązuje mechanizm degeneracyjności:

- 100% stawki podstawowej – za powierzchnie od 0,10 do 50 ha;
- 75% stawki podstawowej – za powierzchnie powyżej 50 ha do 100 ha;
- 60% stawki podstawowej – za powierzchnie powyżej 100 ha.

3. Ekstensywne użytkowanie łąk i pastwisk na obszarach Natura 2000

W ramach interwencji beneficjenci zobowiązują się do ekstensywnego użytkowania gruntu, czyli stosowania odpowiedniej liczby pokosów, ekstensywnego wypasu zwierząt, dostosowania terminów koszenia/wypasu do potrzeb ochrony środowiska.

W tej interwencji nie jest wymagany udział eksperta przyrodniczego.

Zobowiązanie 5-letnie, może być realizowane na obszarze Natura 2000.

4. Zachowanie sadów tradycyjnych odmian drzew owocowych

Zobowiązania beneficjenta:

- utrzymanie wielogatunkowych lub wieloodmianowych sadów założonych z drzew owocowych odmian tradycyjnych jabłoni, gruszy, czereśni, wiśni lub śliw (co najmniej 12 drzew rozmnażanych na silnie rosnących podkładkach, prowadzonych jako drzewa pienne w wieku od 15 lat). Liczba drzew na 1 ha – nie mniejsza niż 90 sztuk, co najmniej 75% drzew ma minimalną wysokość pnia wynoszącą 1,20 m, sad nie jest prowadzony jako uprawa jednorzędowa;
- odpowiednie użytkowanie i pielęgnacja tych sadów;
- ograniczenie stosowania środków ochrony roślin (poza dopuszczonymi w ekologii).

Do płatności kwalifikuje się działki powyżej 0,10 ha. Stawka – 2.117 zł/ha.

5. Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych roślin w rolnictwie

Interwencja polega na zachowaniu tradycyjnych i rzadkich w uprawach gatunków roślin rolniczych,

warzywnych, zielarskich a także dawnych odmian i miejscowych populacji ekotypów.

Wsparciem objęte będą 2 warianty: uprawa roślin zagrożonych erozją genetyczną lub wytwarzanie materiału siewnego roślin zagrożonych erozją genetyczną:

- odmian regionalnych lub amatorskich i marginalnych gatunków roślin zarejestrowanych w Krajowym Rejestrze lub Wspólnym Katalogu Odmian, których powierzchnia plantacji nasiennych w Polsce nie przekraczała 50 ha w 3 latach poprzedzających rok podjęcia zobowiązania;
- obecnie rzadko uprawianych roślin rolniczych i warzywnych oraz zielarskich, które są rzadko uprawiane w Polsce lub występują w siedliskach naturalnych, dla których istnieje potrzeba wprowadzenia do uprawy celem zmniejszenia presji na naturalne zbiorowiska roślinne.

Powierzchnia uprawy danego gatunku lub odmiany w ramach wariantów 1 i 2 nie może być łącznie większa niż 5 ha. Zobowiązanie 5-letnie.

Szacowana stawka: wariant 1 – 1.411 zł/ha, wariant 2 – 1.619 zł/ha.

6. Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych zwierząt w rolnictwie

Pomoc będzie przyznawana rolnikom realizującym programy ochrony zasobów genetycznych kierowanych przez Instytut Zootechniki.

Płatność przyznawana jest do następujących ras:

- bydło (wsparcie do samców i samic) – polskie czerwone, czerwono-białe, czarno-białe, biało-żółte. Stawki – bydło mleczne 2.738 zł/szt., mięsne 1.752 zł/szt. Przewiduje się dodatkową płatność 15.131 zł/szt. – udostępnienie samców w celu pozyskania nasienia – płatność jednorazowa do sztuki;
- konie (wsparcie do samców i samic) – koniki polskie, małopolskie i wielkopolskie, stawka do samic – 2.669 zł/szt., do samców – 5.925 zł/szt.; zimnokrwiste (w typie sokolskim i sztumskim) – stawka do samic – 2.185 zł/szt., do samców – 2.513 zł/szt.; huculskie i polskie

– stawka do samic 2.395 zł/szt., do samców 5.130 zł/szt.; śląskie – stawka do samic 2.461 zł/szt., a do samców – 5.275 zł/szt.;

- owce (samice, ale uwzględnia się utrzymanie samców) – wrzosówka, świniarka, olkuska, polska owca górską odmiany barwnej, merynos odmiany barwnej i w starszym typie, uhurska, wielkopolska, zieleńka, kordeil, pomorska, cakiel podhalański, czarnogówka, owca pogórza, polska owca górską i białołęta owca mięsna – stawka 500 zł/szt.;
- świnię (samce i samice) – puławska, złotnicka biała i pstra – stawka 1.335 zł/szt.;
- kozy (samice, ale uwzględnia się utrzymanie samców) – karpaczka, kazimierzowska i sandomierska – stawka 953 zł/szt.

Zobowiązanie na okres 5 lat.

7. Bioróżnorodność na gruntach ornych

Celem interwencji jest wzbogacenie bioróżnorodności i krajobrazu wiejskiego oraz zapewnienie miejsca bytowania oraz bazy pokarmowej dla organizmów pożytecznych, w tym owadów zapylających i ptaków krajobrazu rolniczego.

Wariant 1 – wieloletnie pasy kwietne

- Obowiązek posiadania planu działalności rolnośrodowiskowej.
- Utrzymanie na gruntach ornych pasów kwietnych o szer. od 3 do 9 m i powierzchni co najmniej 0,10 ha obsianych gatunkami rodzimych roślin zielarskich (określonymi w przepisach krajowych). W przypadku więcej niż 1 pasa odległość między nimi musi wynosić co najmniej 50 m.
- Mieszanek musi być złożona co najmniej z 10 roślin (szczegóły zostaną określone w przepisach krajowych).
- Wysiew mieszanek w terminie od 15 sierpnia do 31 października (w roku poprzedzającym zobowiązanie) lub od 1 kwietnia do 15 maja.
- Możliwy podsiew.
- Koszenie 50% pasa raz w roku w terminie od 1 września do 31 października; w dwóch kolejnych latach pozostawić nieskoszony inny fragment pasa.

- Zebranie i usunięcie skoszonej biomasy w terminie do 14 dni po pokosie.
- W sytuacji rozwoju roślin niepożądanych jest możliwe dodatkowe jednorazowe koszenie przed 1 września z obowiązkiem usunięcia biomasy w terminie do 14 dni po skoszeniu.
- Zakaz w obrębie pasa: przeorywania, wypasu, stosowania nawozów, osadów ściekowych, wykorzystywania pasów jako dróg dojazdowych.

Stawka – 3.501 zł/ha.

Wariant 2 - Ogródki bioróżnorodności

W ogródkach musi być prowadzona uprawa roślin przewidzianych do wsparcia wariantu 1. interwencji *Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych roślin w rolnictwie*, roślin zielarskich, warzywnych, materiałów pozyskanych z kolekcji banków genów. Rośliny będą określone w przepisach krajowych.

- Obowiązek posiadania planu działalności rolnośrodowiskowej.
 - Założenie ogródka bioróżnorodności o powierzchni od 0,1 do 0,5 ha, złożonego z minimum 20 gatunków, przy czym dopuszcza się uprawę w ramach 1 gatunku kilku odmian.
 - Rośliny odmian zarejestrowanych w Krajowym Rejestrze, w pierwszym roku uprawa zakładana jest z kwalifikowanego materiału siewnego
 - Uprawa odmian roślin z materiału pozyskanego z kolekcji banku genów – w pierwszym roku uprawa zakładana jest na podstawie protokołu przekazania przez bank genów.
 - W kolejnych latach – uprawa z materiału pozyskanego ze zbioru w roku poprzednim.
 - Dopuszcza się zmianę składu gatunkowego oraz dodanie nowych gatunków, odmian czy form (nadal 20 gatunków).
 - Zakaz stosowania herbicydów.
- Stawka – 2.342 zł/ha.

8. Premie z tytułu zalesień i zadrzewień oraz systemów rolniczych

Beneficjenci realizują 3 zobowiązania, dotyczące utrzymania i pielęgnacji:

a) **zalesień** – obowiązkowo opracowany musi być plan zalesienia przez nadleśniczego.

Przez 5 lat płacona jest premia pielęgnacyjna – rekompensuje poniesione dodatkowe koszty prac pielęgnacyjnych.

Przez 5 kolejnych lat beneficjent otrzymuje premię zalesieniową – rekompensuje utracony dochód.

Stawka – od 900 do 1.500 zł/ha rocznie (zależnie od nachylenia terenu).

Przez kolejne 12 lat – premia zalesieniowa, która stanowić ma zachętę do długotrwałego utrzymania lasu. Stawka 1.438 zł/ha.

b) **zadrzewień śródpolnych** – 5-letnia premia rekompensująca poniesione dodatkowe koszty pielęgnacyjne nowo założonych zadrzewień i utraconych dochodów z działalności rolniczej.

Stawka – 2.494 zł/ha dla zadrzewionych gruntów i 300 zł/ha dla gruntów objętych systemami rolno-leśnymi.

c) **systemów rolno-leśnych** – 5-letnia premia jak wyżej.

9. Zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatyczne wdrażane w ramach Działania rolno-środowiskowo-klimatycznego PROW 2014-2020:

- Pakiet 4. Cenne siedliska i zagrożone gatunki ptaków na obszarach Natura 2000;
- Pakiet 5 – Cenne siedliska poza obszarami Natura 2000
- Pakiet 1. Rolnictwo zrównoważone.

10. Rolnictwo ekologiczne

Ograniczenia naturalne lub specyficzne dla obszarów

Interwencja polega na wsparciu finansowym rolników, którzy prowadzą działalność rolniczą na obszarach górskich i innych obszarach z ograniczeniami naturalnymi lub innymi szczególnymi ograniczeniami (obszarach ONW).

Płatności przysługują również gospodarstwom rolnym posiadającym minimalną obsadę zwierząt tra-

wożernych, co najmniej 0,5 DJP/ha UR w całym gospodarstwie, położonych na obszarach ONW typ górski i tzw. podgórskich.

Stawki płatności:

ONW z ograniczeniami naturalnymi i typ specyficzny:

- strefa I - 179 zł/ha/rok;

- strefa II - 264 zł/ha/rok.

ONW typ górski:

- 450 zł/ha/rok;

- 750 zł/ha UR/rok - dotyczy gospodarstw z obsadą zwierząt trawożernych na poziomie co najmniej 0,5 DJP/ha UR (obsada liczona na UR w całym gospodarstwie).

Pozostaje degresywność jak w latach poprzednich.

Inwestycje, w tym nawadnianie

1. Inwestycje w gospodarstwach rolnych zwiększające konkurencyjność

W ramach interwencji możliwa będzie realizacja operacji w czterech obszarach:

Obszar A – produkcja zwierzęca (w zakresie stosowania rolnictwa precyzyjnego w budynkach służących do produkcji zwierzęcej).

Wysokość pomocy – 300 tys. zł.

Obszar B – produkcja ekologiczna w gospodarstwach z produkcją ekologiczną (budowa lub modernizacja budynków lub budowli służących do produkcji ekologicznej z wykorzystaniem nowoczesnych technologii, stosowanie rozwiązań rolnictwa precyzyjnego, zapewnieniu wybiegów oraz pastwisk dla zwierząt, w tym z wykorzystaniem innowacyjnych rozwiązań, przechowalnictwo i przygotowanie produktów do sprzedaży również bezpośrednio, sortowania, kalibrowania, konfekcjonowania). 80% powierzchni lub produkcji musi być w systemie ekologicznym.

Wysokość pomocy – 1 mln zł.

Obszar C – inwestycje polegające na zwiększeniu dochodowości poprzez przedłużenie trwałości produktów, przechowalnictwo. Wszystko co służy do przygotowania, przechowywania, czyszczenia, sortowania, kalibrowania, konfekcjonowania produktów rolnych.

Wysokość pomocy – 300 tys. zł.

Obszar D – zakup maszyn do zbioru.

Wysokość pomocy – 300 tys. zł.

Wielkość ekonomiczna gospodarstwa od 25 tys. euro do 250 tys. euro lub przychód ze sprzedaży z działalności rolniczej co najmniej 75 tys. zł, a w ekologii 45 tys. zł. Inwestycja zbiorowa to co najmniej 3 rolników.

Nie przewiduje się wsparcia (poza ekologią) chowu drobiu, zwierząt futerkowych (za wyjątkiem produkcji na mięso) i sprzętu pszczelarskiego.

Intensywność pomocy:

- 65% kosztów operacji kwalifikujących się do wsparcia w przypadku rolników, którzy mają nie więcej niż 40 lat lub realizują operację w gospodarstwie prowadzącym działalność ekologiczną (obszar B) albo
- 45% tych kosztów w przypadku pozostałych operacji.

2. Inwestycje w gospodarstwach rolnych zwiększające konkurencyjność

Operacje mogą dotyczyć wytwarzania produktów rolnych, żywnościowych jak i nieżywnościowych, przygotowania do sprzedaży i sprzedaży bezpośredniej/dostaw bezpośrednich.

Celem interwencji jest zwiększenie konkurencyjności gospodarstw i zorientowania na rynek poprzez: racjonalizację technologii produkcji; wprowadzenie nowoczesnych, w tym cyfrowych, technologii lub innowacji; zmianę profilu produkcji; poprawę jakości produkcji; zakup gruntów (do 10% wartości kwoty kredytu, zaś w przypadku młodego rolnika – do 100% wartości kwoty kredytu).

W ramach interwencji wyróżnia się trzy grupy ostatecznych odbiorców:

- gospodarstwo rolne, którego wielkość ekonomiczna wynosi 25 tys. euro i więcej - gwarancja do 80% kwoty kapitału kredytu pozostającego do spłaty i 50% dotacji na spłatę odsetek, w przypadku gdy inwestycja przyczynia się do ochrony środowiska i klimatu;
- gospodarstwo rolne, którego wielkość ekonomiczna wynosi poniżej 25 tys. euro - gwarancja do 80% kwoty kapitału kredytu pozostającego do spłaty oraz do

50% dotacji na spłatę odsetek, a w przypadku gdy inwestycja przyczynia się do ochrony środowiska i klimatu – do 100% dotacji na spłatę odsetek;

- młody rolnik – gwarancja do 80% kwoty kapitału kredytu pozostającego do spłaty oraz do 100% dotacji na spłatę odsetek.

Dotacja na spłatę odsetek dotyczy kredytów objętych gwarancją.

Intensywność pomocy – do 65% kosztów kwalifikowanych. Udzielenie gwarancji jest bezpłatne.

3. Zalesianie gruntów rolnych

Pomoc przyznawana do gruntów, dla których jest opracowany plan zalesienia. Minimalna powierzchnia 0,10 ha – nie więcej niż 40 ha.

Wsparcie jednorazowe za wykonane zalesienie. Dodatkowo przyznawane jest wsparcie na ochronę nasadzeń przed zniszczeniami.

Stawki określone ryczałtowo. W zależności od nachylenia terenu i materiału użytego na zabezpieczenia drzewek wynoszą od 16.000 do 21.000 zł/ha.

4. Tworzenie zadrzewień śródpolnych

Interwencja polegająca na założeniu zadrzewień śródpolnych, w celu zwiększenia pochłaniania dwutlenku węgla. W ramach interwencji preferowane będą nasadzenia w formie liniowej, tak aby jednocześnie spełniały funkcje przeciwwietrzne, wodochronne i przeciwozyjne. Wymagana powierzchnia od 0,10 ha do max. do 40 ha. Stawki określone ryczałtowo. W zależności od nachylenia terenu i materiału użytego na zabezpieczenia drzewek wynoszą od 10.000 do 18.000 zł/ha.

5. Zakładanie systemów rolno-leśnych

Systemy te zakładane będą w formie rzędowej - połączonej z uprawą na GO oraz pastwiskowej, gdzie obszar zadrzewiony stanowi część TUZ (poza Naturą 2000).

Wymagana powierzchnia od 0,10 ha do max. 40 ha. Stawki określone ryczałtowo. W zależności od nachylenia terenu i materiału uży-

tego na zabezpieczenia drzewek wynoszą od 3.000 do 7.000 zł/ha.

6. Zwiększenie bioróżnorodności lasów prywatnych

Pomoc w ramach interwencji jest przyznawana na wprowadzanie podsadzeń w istniejących lasach, przy uwzględnieniu lokalnych warunków siedliskowych, środowiskowych i klimatycznych danego obszaru. Wspierane będą inwestycje polegające na:

- przebudowie składu gatunkowego drzewostanu poprzez wprowadzenie drugiego piętra i dolesienie luk lub odnowienia w drzewostanach uszkodzonych w szczególności w wyniku chorób, szkodników, zwierzyny lub ekstremalnych warunków pogodowych;
- zróżnicowaniu struktury drzewostanu poprzez wprowadzenie podszytu;
- zakładaniu remiz leśnych;
- kształtowaniu ekotonów na obrzeżach lasu;
- prowadzeniu cięć pielęgnacyjnych.

Wymagana powierzchnia od 0,10 ha do max. 40 ha. Stawki określone ryczałtowo na 1 ha lub metr bieżący. W zależności od nachylenia terenu i materiału użytego na zabezpieczenia drzewek stawki wynoszą od 8.000 do 22.000 zł/ha – gdy zwiększamy różnorodność biologiczną wraz z ochroną nasadzeń oraz od 1.500 do 2.300 zł/ha – w przypadku cięć pielęgnacyjnych.

7. Inwestycje poprawiające dobrostan bydła i świń

Wsparcie będzie udzielane rolnikom na realizację inwestycji w zakresie dobrostanu zwierząt, które wykraczają ponad odpowiednie minimalne normy wynikające z powszechnie obowiązującego prawa oraz powszechnie stosowanych praktyk.

Wspierane będą inwestycje mające na celu:

- zapewnienie bydłu dostępu do środowiska zewnętrznego poprzez budowę lub przebudowę wybiegów (utwardzanie, ogrodzenie oraz budowa lub przebudowa zbiorników na wodę gnojową z tych wybiegów; wyposażenie

pastwisk umożliwiające bezwzględny wypas – pastuchy; stworzenie wodopojów, w tym mobilnych; zakup budek do odchovu cieląt);

- zwiększenie swobody ruchu dla lochy i prosiąt poprzez budowę lub przebudowę lub zakup i montaż pojedynczych lub grupowych kojców dla loch w okresie porodu i odchovu prosiąt ssących, w tym źródeł miejscowego dogrzewania (maty, promienniki) dla prosiąt;
- stworzenie odpowiedniego mikroklimatu (zautomatyzowana instalacja, czyli schładzanie lub ogrzewanie, zakup systemów zarządzania stadem, zakup automatycznych czochradeł czy urządzeń do czyszczenia podłóg).

W okresie programowania wysokość pomocy – 150 tys. zł, nie więcej niż 65% kosztów kwalifikowanych.

8. Inwestycje w gospodarstwach rolnych w zakresie OZE i poprawy efektywności energetycznej

Pomoc w ramach tej interwencji może zostać przyznana po skorzystaniu z usługi doradczej w zakresie OZE oraz poprawy efektywności energetycznej, a także gdy inwestycje w instalacje wytwarzające energię będą służyły wyłącznie zaspokojeniu potrzeb własnych beneficjenta w zakresie energii (elektryczna, ciepła lub paliwa gazowe).

Interwencja obejmuje 2 obszary:

- obszar A – zakup nowych urządzeń do produkcji biogazu do 50 kW lub instalacji w energii z promieniowania słonecznego wraz z magazynem energii i systemami zarządzającymi. Wysokość pomocy nie może przekroczyć 1.500.000 zł, przy czym na inwestycje związane z produkcją energii z promieniowania słonecznego nie może przekroczyć 200 000 zł;
- obszar B – systemy poprawiające efektywność budynków gospodarczych (kotły na biomasę, systemy odzyskiwania ciepła, przeszklenia dachowych, oświetlenie LED, termomodernizacja budynków). Wysokość pomocy – 200 tys. zł

Intensywność pomocy do 65% kosztów kwalifikowalnych operacji.

Beneficjent może skorzystać zarówno z obszaru A lub B. Maksymalna



kwota pomocy łącznie na oba obszary nie może przekroczyć 1 700 000 zł.

9. Inwestycje zapobiegające rozprzestrzenianiu się ASF

Pomoc przyznaje się rolnikowi, prowadzącemu chów lub hodowlę świń. Minimalna średnioroczna liczba świń w stadzie wynosi co najmniej 50 sztuk.

Pomocą objęte są inwestycje związane z bioasekuracją, czyli;

- budowa np. niecek dezynfekcyjnych, magazynów do przechowywania słomy;
- zakup bram, kurtyn lub tuneli;
- zakup silosu na gotową paszę;
- wykonanie inwestycji umożliwiającej utrzymanie świń w odrębnych, zamkniętych pomieszczeniach.

Maksymalna wysokość pomocy – 100.000 zł. Intensywność pomocy – 80% kosztów kwalifikowanych lub do 80% ustalonych stawek. Pomoc przyznawana powyżej 20 tys. zł kosztów kwalifikowanych.

10. Inwestycje przyczyniające się do ochrony środowiska i klimatu

Celem interwencji jest ochrona zasobów naturalnych oraz klimatu poprzez wsparcie inwestycyjne.

W ramach interwencji wspierane będą inwestycje materialne lub niematerialne mające na celu ograniczenie zużycia środków ochrony roślin lub nawozów, emisji zanieczyszczeń, poprawę gospodarowania wodą, zwiększenie bioróżnorodności gleby pasowej lub bezorkowej oraz ograniczenie oddziaływania

niekorzystnych warunków pogodowych poprzez:

- zakup urządzeń do precyzyjnego i redukującego zużycie stosowania środków ochrony roślin (opryskiwacze sensorowe czy recyrkulacyjne);
- zakup urządzeń do niskoemisyjnej aplikacji nawozów (doglebową aplikacją, aplikacją nawozów z wykorzystaniem rozwiązań cyfrowych);
- zakup urządzeń do mechanicznej i biologicznej walki z chwastami i szkodnikami (np. pielniki, urządzenia do mechanicznego niszczenia szkodników);
- przygotowanie miejsc do mycia opryskiwaczy lub utylizowania resztek cieczy użytkowej;
- wyposażenie gospodarstwa w płyty, zbiorniki lub urządzenia do przechowywania nawozów naturalnych i kiszzonek;
- zakup i montaż systemów oczyszczania powietrza w budynkach;
- zakup, budowę, instalację elementów infrastruktury do pozyskiwania i magazynowania wody deszczowej w zamkniętych zbiornikach;
- budowę, zakup instalacji do powtórnego obiegu wody;
- zakup maszyn lub urządzeń do uprawy gleby pasowej lub bezorkowej (agregat do uprawy pasowej, gruber, kultywator dłutowy);
- zakup maszyn lub urządzeń do ochrony gleby (np. ściółkowania, siewniki do polonów);
- zakup maszyn służących do utrzymania zadrzewień śródpolnych, systemów rolno-leśnych oraz TUZ;

- zakup i montaż wodopojów dla zwierząt, siatek przeciwgradowych.

Wysokość pomocy – 200 tys. zł dla jednego gospodarstwa i projektów grupowych (3 rolników).

Intensywność pomocy – dla grupy rolników 80% kosztów kwalifikowanych lub stawek jednostkowych i 65% (MR) oraz 50% dla rolnika.

11. Rozwój małych gospodarstw rolnych

Interwencja wspiera rozwój małych gospodarstw o wielkości ekonomicznej poniżej 25 tys. euro, które w wyniku realizacji operacji osiągną wzrost wartości sprzedaży wyprodukowanych lub przetworzonych produktów rolnych.

Operacje muszą dotyczyć produkcji i przygotowania do sprzedaży produktów wytwarzanych w gospodarstwie, rolniczego handlu detalicznego, sprzedaży bezpośredniej oraz dostaw bezpośrednich.

W ramach interwencji wspierane będą inwestycje materialne i niematerialne związane z ww. operacjami, w tym budowa, modernizacja lub wyposażenie budynków lub budowli, zakup nowych maszyn i urządzeń.

Nie przewiduje się wsparcia gospodarstw w zakresie:

- zwierząt futerkowych (za wyjątkiem królika na mięso),
- roślin wieloletnich na cele energetyczne,
- działów specjalnych, w tym: hodowli zwierząt laboratoryjnych, ryb akwariowych, psów i kotów rasowych,
- sprzętu pszczelarskiego, maszyn i urządzeń na potrzeby pasieki.

Beneficjent zobowiązany jest do uzyskania w ciągu 5 lat wzrostu sprzedaży o co najmniej 30% oraz prowadzenia ewidencji przychodów i rozchodów co najmniej przez 3 lata.

Młody rolnik również może otrzymać wsparcie w ramach tej interwencji.

Płatność ryczałtowa wypłacana w 2 ratach (maksymalnie 85% kosztów operacji) – 120 tys. dla gospodarstw rozpoczynających działalność w ramach RHD, sprzedaży i dostawy bezpośredniej oraz gospodarstwa ekologiczne. Pozostałe gospodarstwa – 100 tys. zł.

12. Rozwój współpracy w ramach łańcucha wartości w gospodarstwie

Wsparcie w ramach tej interwencji jest nakierowane na realizację działań inwestycyjnych, które mają wzmocnić pozycję rynkową rolników/mikroprzedsiębiorców, a także wpłynąć na dywersyfikację i skracanie etapów łańcucha żywnościowego.

W ramach interwencji wspierane są inwestycje związane z:

- zakładaniem lub prowadzeniem działalności w zakresie przetwarzania i zbywania przetworzonych produktów rolnych w ramach rolniczego handlu detalicznego (RHD),
- zakładaniem lub prowadzeniem działalności gospodarczej, w tym MOL, w zakresie przetwarzania produktów rolnych i sprzedaży przetworzonych produktów rolnych i nierolnych,
- przetwarzaniem odpadów żywności na biokomponenty dla sektora nieżywnościowego lub przetwarzaniem produktów ubocznych powstałych przy wytwarzaniu produktów rolnych i nierolnych.

O pomoc może się ubiegać:

- rolnik, małżonek rolnika, który:
 - deklaruje założenie i prowadzenie działalności w zakresie objętym operacją w ramach rolniczego handlu detalicznego (RHD) – przez 5 lat od wypłaty pomocy,
 - w przypadku operacji realizowanej w ramach (RHD), wielkość ekonomiczna gospodarstwa powinna wynosić 25 tys. euro i powyżej lub operacja realizowana jest w gospodarstwie beneficjenta interwencji „Premie dla młodych rolników”,
- przetwarza produkty rolne i w wyniku tego procesu wytwarza oraz zbywa przetworzone produkty rolne.
- rolnik, domownik, małżonek rolnika, który:
 - deklaruje założenie i prowadzenie działalności gospodarczej/MOL w zakresie objętym operacją – przez 5 lat od wypłaty pomocy.

Forma pomocy – refundacja kosztów płatna w 2 ratach. Wysokość ry-

czałtu – maksymalnie 65% kosztów operacji.

W tym działaniu będzie kilka znaczących zmian, a mianowicie refundacja kosztów będzie dotyczyła:

- nie tylko RHD, ale również sprzedaży bezpośredniej i dostaw bezpośrednich,
- produkcji win (do 100 hektarów rocznie),
- przetwórstwa ryb.

Kwota pomocy – 500 tys. zł (było 200 tys. zł), możliwa zaliczka w wysokości 50%. Kosztami objęte będą również: modernizacja miejsc na targowisku czy zakup food trucków.

Można będzie kupić samochód, ale zakup musi być bardzo dobrze uzasadniony ekonomicznie (z niską emisją spalin: cysterny, chłodnie, silosy, izotermy, do przewozu zwierząt do uboju).

13. Rozwój współpracy w ramach łańcucha wartości poza gospodarstwem

Obszar A – przetwórstwo i wprowadzanie do obrotu produktów rolnych (MŚP) – podmioty prowadzące działalność gospodarczą z branży przetwórstwa rolno-spożywczego (wraz z przetwarzaniem odpadów i produktów ubocznych). Forma pomocy – refundacja do 50% kosztów kwalifikowalnych i do 60% dla zorganizowanych form (grupy producenckie).

Obszar B – przetwórstwo i wprowadzanie do obrotu ekologicznych produktów rolnych (MŚP). Forma pomocy do 60% kosztów kwalifikowalnych. Maksymalna pomoc 10 mln zł, minimalna 100 tys. zł.

14. Rozwój usług na rzecz rolnictwa i leśnictwa

Podmioty prowadzące działalność w zakresie:

- świadczenia usług rolniczych jako MŚP wspomagające produkcję roślinną lub chów i hodowlą zwierząt lub następującą po zbiorach;
- świadczenia usług leśnych jako MŚP;
- świadczenia usług rolniczych jako MŚP z wykorzystaniem technologii cyfrowych lub w zakresie zabezpieczenia i utrzymania urządzeń wodnych dla spółek wodnych lub związków spółek wodnych;

- świadczenia usług rolniczych lub leśnych jako MŚP w ramach mycia i dezynfekcji budynków inwentarskich, hal produkcyjnych oraz urządzeń, maszyn i pojazdów rolniczych.

Rozpoczynanie działalności przez młodych rolników i nowych rolników oraz zakładanie przedsiębiorstw wiejskich

Premie dla młodych rolników

Zasady tej interwencji praktycznie nie ulegną zmianie.

Pomoc może być przyznana, jeżeli zostaną spełnione następujące warunki:

- rozpoczęcie działalności rolniczej nie wcześniej niż 24 miesiące przed złożeniem wniosku;
- rozpoczęcie, najpóźniej w terminie 12 miesięcy od dnia przyznania pomocy, prowadzenia, jako kierujący, działalności rolniczej w gospodarstwie o powierzchni użytków rolnych równej co najmniej średniej wojewódzkiej lub krajowej;
- wielkość ekonomiczna gospodarstwa na starcie od 15 tys. euro do max. 150 tys. euro, powierzchnia użytków rolnych nie może przekraczać 300 ha;
- ziemia własna lub użytkowanie wieczyste bądź dzierżawa z Zasobów Własności Rolnej Skarbu Państwa lub od samorządu terytorialnego;
- posiadanie odpowiednich kwalifikacji zawodowych lub staż pracy w rolnictwie;
- uzyskanie wzrostu ekonomicznego o co najmniej:
 - 30%, gdy wielkość ekonomiczna mieściła się w przedziale 15-25 tys. euro,
 - 20%, gdy wielkość ekonomiczna wynosiła 25-50 tys. euro,
 - 15%, gdy wielkość ekonomiczna mieściła się w przedziale 50-100 tys. euro,
 - 10% gdy wielkość ekonomiczna wynosiła 100-150 tys. euro;
- obowiązek prowadzenia rachunkowości rolnej.

Zobowiązanie 5-letnie. ■